

## האישה שתעוצר את בריחת המוחות מבאר שבע: רובע החדשנות יוצא לדרך

ג'ולי ווגנר, מומחית עולמית למתחמי חדשנות, תተכנן מחדש את רוביים ג' וד' בבירת הנגב ■ בשנה האחרונה הושקעו 2 מיליון שקל בהכנות שלז' תכנוני לרובע החדשנות, אך לא ברור מאייפה יגיע המימון העתידי ■ "ברע שבע צריכה להפניש מהנדס, רפואי, יומם ו邏輯י"

גילי מלניצקי פורסם ב-20.01.2021



ברע שבע צילום: אליהו הרשקוביץ

"כשאני מסתכלת על סיליקון ואלי, אני רואה איך משלמים לאנשים כדי שייעזרו את בתיהם ויבאו לעבוד ממש — Männer תוכנה ומהנדסים ועד למורים. זה מחייבים כיצד ערים שמאורגנות נכון ומרכזות בהן אינטלקט, מצליחות

להיות מוקד משיכה", אומרת ג'ולי וגנאר, נשיאת המכוון הבינלאומי למתחמי חדשנות, שנוציאה על ידי ישראל כדי ללוות את הקמת רובע החדשנות בברית הנגב. "בבאר שבע יש אינטלקט פיזיות קיימות שיכולות להניב הרבה

מחר (ד') בבוקר תוכנן לראשונה תוכנית השלב לרובע החדשנות בבאר שבע, פרויקט משותף של משרד הבינוי והשיכון והמוסצת הלאומית לכלכלה, בתמיכת רשות מקראקי ישראל ומשרד הפנים, ובשיתוף עיריית באר שבע. בתוכנית יובאו עקרונות העבודה והחזון המשותף לרובע החדשנות שניבשו יחד גורמי הממשלה, עיריית באר שבע, הוועדה הממחזית לתוכן ובניה במנהל התכנון והשותפים מהסקטור הפרטי, בית החולים سورוקה ואוניברסיטת בן גוריון. מטרת התוכנית היא ליצור תשתיות מרחביות וארגוניות שתగרום לכל הגורמים השונים לפעול יחד, ובכך להוביל לצמיחה כלכלית אזרחית ולפיתוח משמעותי של המרחב.

צוות מתכננים ייעודיים שמקים משרד הבינוי והשיכון יחד עם ועדות התכנון המקומיות והאזוריות, צפוי לעורר בשנה הקרובה שינוי תב"ע שיתמוך במרחב שבין רבע ג' לרובע ד' בבאר שבע, ויאפשרו קישוריות חזקה ותהליכי התחדשות עירונית, כך שהאזור יעודד חיבור ומפגש בין כלל הגורמים שאוטרו למרחב, ויגרםו לגידול של קהילות החדשנות ויחסי הגומלין ביניהן.



ג'ולי וגרר צילום Duval

ב-2018 נבחרה באර שבע להיות העיר הראשונה שתוביל את מודל מתחמי החדשנות בישראל, ובשנה الأخيرة הושקעו כ-2 מיליון שקלים בהכנות תוכנית השל נמצאים לא רק משרד הכלכלה והשיכון, אלא גם משרד זאת, עד כה אף משרד לא התחייב למן את השלמת ע' שארו על המדף. המתכננים מעריכים שתקציבים יגעו גם מהסקטור הפרטי ומהמנזר השלישי.

### **"להstellen על העיר בעניינים אחרים לגמרי"**

מי שהובילו את התהילה של רובע החדשנות באאר שבע, הם שני מומחים בינלאומיים בתחום התכנון העירוני והובילת תהליכי מדיניות אסטרטגיה — גנרט וברוס צ'ז.

גנרט, עמידה בכירה בתוכנית לניבוש מטרופולינית במכון ברוקינגים, מכון ללא מטרות רווח שפועל בוושינגטון, עוסק במחקר וייעוץ בתחוםים חברתיים-כלכליים. את עבודתה בישראל ליווה משרד רן וולף לתכנון ביקורת של גנרט בישראל לרוגל השקמת פרויקט, תפסנו את המומחיות שסבירה שבאר שבע יכולה להפתח לא פחות עמוק הסייעו, לשיחה על הסיכויים של באאר שבע ליהפוך למטרופולין משמעותית, ולמרכז חדשנות עולמי.

### **מתחמי חדשנות נתפסים כगימיק שמשרת חברות מסחריות, ונוטן להן גישה לערים ולמידע, באופן שפוגע בפרטיות של האזורים.**

" אנחנו מדבריםפה על תפישה אחרת, عمוקה ושונה", אמרת גנרט. "ברור כיום שנושא הפורטיות חייב ממשלוות לקחת צעד קדימה ולקבל החלטות לגבי כמה רחוק יכולות לילכת חברות עסקיות עם המידע שהן

אוספות עלינו, ואיפה ראו שזה "יעזר. באירופה הדין הציבורי הוביל ל프로그램ות חשובות. אבל, כשאנחנו מדברים על רובע חדשנות, אנחנו לא מתכוונים לפעולות של חברות הייטק באזור מסוים ולהיבט פרטיות.



פאرك גב-ים נגבי בבאר שבע (אליאסטרציה, למצולמים אין קשר לנאמר בכתבה) צילום: אליהו הרשקביץ

"רובע חדשנות, במושגים שלנו, לא נשען על פיצ'רים טכנולוגיים נקודתיים, אלא רשת של שיתופי פעולה והתאגדות של גופים שונים מדיסציפלינות שונות, שפועלים יחד בעיקר בתחום פיתוח ומחקר, ונשענים על הקרבה והczpiות הפיזית. במקומות שבהם גופים שונים פועלים באותו מרחב, אפשר לעודד שיתופי פעולה ולהניב יתרונות שיזקנו את הכלכלת המקומית. אגב, חדשנות יכולה להתפתח גם בתחום לוואוטק, כמו

חקלאות ופיתוח חקלאות בת-קיימא. בבאר שבע זהינו אקו-סיטם מתקדם סביב נידול עגבניות וענבים בתנאי אקלים קיצוניים. אם יישקעו בפיתוח המחקר, אוכלוסיות שלמות יקבלו אפשרות לאוכל איכוטי והעיר

## **או החזקה של העיר היא המדבר?**

"הנition שלנו העלה שלושה תחומי מיקוד למרחב הניאוגרפיה: סיבר, שם המדינה כבר משקיעה וצפיה לפתח את קריית התקשוב של צה"ל, לצד 58 חברות שעוסקות בתחוםים אלה; תחום הבריאות הדיגיטלית, שנשען על החזקות של سورוקה במחקר אונקולוגיים ובסיבי מחלת הסרטן, בשיתוף תחום מדעי המחשב והבינה-דיאטה באוניברסיטת בן גוריון; וכן, התחום השלישי שאפשר להתגנות בו ולבוסס סביבו פיתוח כלכלי משמעותי ויתרונו יחסית הוא בהחלט desert tech. למשל פיתוח טכנולוגיות והטמחיות לבניה ומגורים במדבר, או חקלאות בת-קיימא שיכולה להתפתח באזורי מדברים".

"לדעתי, בבאר שבע יכול להתפתח מו"פ בעל השפעה עולמית בהיבטים של שינוי אקלים בעולם. בעין זו אתגרי האקלים עומדים בפניםנו, אנחנו זוקמים ליותר אנשים, ארגונים, ממשלות וחברות שמתכנסים יחד שמשפיעות זו על זו ומפתחות את הסביבה והמרחב".

## **ולמה זה חייב לקרות באר שבע, ולא יכול לקרות מטל אביב?**

"כשמסתכלים גLOBליות רואים ש-70% מסך ההשקעות של קרנות סיכון בעולם מתרכזות ב-50 ערים בלבד. זהו עיונות משמעותי יישוון אדיר ברחבי העולם. המצב מזליך אצל כלכלנים נורת אזהרה, והוא דולקת כבר לא מעט זמן. תל אביב היא אחת מהערים האלה, אבל ריכוז התעסוקה וההשקעות בה — מונע מכשרונות מדהימים ויזמות חדשות להתקדם בבאר שבע. מדינת ישראל פנתה אליו כי היא מעוניינת בפיצור הזה וביצירת מטרופולין חזקה נוספת, שכבר יש לה נתוני פтиחה טובים".



אוניברסיטת בן גוריון, ב-2017 צילום: אילן אסיאג

## מתי התושבים ירגשו בשינוי?

"הרעיון הוא ליצור קהילת חדשות שבתוכנונה מעורבים גם התושבים. המשמעות היא ליצור מרחבים שבהם אנשים מגוונים יכולים להשתמש ולהיפגש, לפנאי ולבודה. בשלב ראשון נראה שינויים ראשוניים אבל חשובים

יום, משקיע ותושב. בסנט לואיס לפני 15 שנה היו אוניברסיטה ובית חולים, אבל היה מאד קשה לגייס השקעות משמעותיות לפיתוח. גם שם אנשים למדנו והוכשרו, אבל רבים עזבו לערים הגדלות".

## כמו מה שמתורחש בבאר שבע.

"בנסט לואיס ניסו לעצור את המגמה, ומקבלי החלטות והאוניברסיטה החליטו להשקיע ב-1,600,000 דונם ליד האוניברסיטה, שננתנו בהם תנאים מיטיבים לחברות שיצמחו מתוך מכוני המחקר ויעבדו איתם. עשור אחר, על אותו שטח אנחנו רואים הכנסות שנתיות של 2.1 מיליארד דולר, מאותן חברות קטנות ובינוניות — לצד חברות בוגרות, סטארט-אפים וחברות. בעזרתו תכנון אסטרטגי, השקעות קטנות של הרשות המקומית והממשלה וניהול מרחב נeon — הצלicho לנגיש לאזרע את הכוחות שכבר היו קיימים בשטח, ולשנות אותן".

### או איתרתם את המרחב של רובי' ג' וד' כבעל פוטנציאל ממשועות. מה נראה שם מחר בבורק?

"מדובר בתחום שלוקח זמן, משהו כמו 20–25 שנה, ודורש מנהיגות ועקבות בתפישה. תוכנית העירייה כוללת בין היתר הקמת בית ספר תיכון לסייע ולמדעים, הקמת משרדים בשכונות המגורים הסמוכות ויצירת מערכת מסודר של דרכים ושבילים להנברת הנגימות. אבל זה תהליך ארוך יותר, שמנגיש את תכנון המרחב הפיזי, ודורש מהממשלה ומהאזורים של ישראל להבטיח באר שבע בעניינים אחרים לנמר, כמפורט צמיחה לאזרע כלו".

לפני עשור נתנו לritic'אך פלורידה, עוד "מומחה" מחוץ למלון כדי שייעץ לעיריית ירושלים כדי שייהפוך את העיר לאבן שואבת ל"מרכז היצירתי". בניתוח ה"מחקר" של פלורידה התברר��ש Kosher של אנשי שיווק, ואת התוצאות של היוזע כלנו רואים: לא השתנה שום דבר בתמאל האוכלוסייה הירושלמית כתוצאה מההמלצות.